

STŘÍDAVÁ PÉČE O DÍTĚ JAKO NOVÝ ASPEKT VZTAHU MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY

JOINT CUSTODY AS THE NEW ASPECT OF PRESCHOOL-FAMILY RELATIONSHIP

Majerčíková Jana, Liška Petr

Klíčová slova: střídavá péče o dítě, vztah mateřské školy a rodiny, zkušenosti učitelů

Key words: joint custody, nursery school-family relationship, teacher experience

Již 20 let mají rozcházející se rodiče v ČR možnost dohodnout se na střídavé péči o dítě. Jedná se o formu porozvodového uspořádání péče o nezletilé dítě, v rámci které má být veškerá péče a výchova dítěte rozložena mezi oba rodiče. Vychází se z toho, že rodiče, kteří nejsou schopni zabránit rozpadu rodiny a dále spolu žít ve společné domácnosti, mají z titulu své rodičovské odpovědnosti povinnost hledat model, který bude tím nejpříznivějším pro rozvoj jejich dítěte. Střídavá péče je první možností, kterou soudy zvažují, pro stanovení výlučné péče jednoho z rodičů je potřeba pádných argumentů. Problematika týkající se střídavé péče je doposud v našich podmínkách pertraktována především skrze stanoviska psychologická, legislativní či sociálně-právní, zatímco hlediska pedagogická jsou opomíjena. Životní styl dítěte ve střídavé péči se mění, narušuje se jeho postavení ve škole, rozvíjí se rovněž nová kvalita diferencované spolupráce učitele s jeho rodiči, případně s učiteli druhé školy, do které dochází.

Cílem příspěvku je objasnit koncept střídavé péče o dítě v podmínkách předškolního vzdělávání s ohledem na vztahy mateřské školy a rodiny. Záměrem výzkumného šetření, kterého výsledky jsou jádrem příspěvku, je odkrýt pohled učitelek mateřských škol na koncept střídavé péče o dítě a odhalit jejich zkušenosti s dítětem ve střídavé péči v mateřské škole. Ambicí výzkumného šetření je zároveň popsat charakter spolupráce s rodiči s dítětem ve střídavé péči v mateřské škole.

Pro naplňování výzkumných cílů byl zvolen kvalitativně orientovaný výzkumný postup. Realizováno bylo 9 polostrukturovaných interview s učitelkami mateřských škol. Kromě 9 přepisů interview tvořilo zdrojový materiál i 17 písemných produktů učitelek mateřských škol, ve kterých sdělovaly své názory na koncept střídavé péče a zkušenosti s dítětem ve střídavé péči v mateřské škole a s jeho rodiči. Všechny učitelky měly zkušenost s dítětem ve střídavé péči, vybírány byly tedy záměrně. Data byla analyzována metodou otevřeného

kódování, generované kategorie byly následně deskribovány a vysvětlovány. Učitelky percipovaly koncept střídavé péče jako prospěšný, zároveň však těžko aplikovatelný lidmi po rozvodu a často setrvávajícími v konfliktu. Jejich deklarované zkušenosti s dětmi ve střídavé péči potvrzují, že realizovatelnost tohoto konceptu je plně závislá na schopnostech rodičů se dohodnout a společně naplňovat skutečný zájem svých dětí. Spolupráci s rodiči s dítětem ve střídavé péči hodnotily učitelky mateřských škol jako zátěž spojenou s duplicitou při poskytování informací oběma rodičům, selhávající komunikací s druhou školou, do které dítě dochází, ale i s emočním vypětím v případě, že jsou vyzvány k odbornému vyjádření a zapojení o rozhodování o dalším osudu dítěte.

Abstract: The aim of this paper is to reveal the opinions and experience of teachers with a child in joint custody and to describe the characteristics of the cooperation with its parents in the setting of preschool education. The issues connected with the topic of joint custody have up to this date been mainly discussed through psychological or legislative viewpoints whilst the viewpoints of pedagogy have been omitted. In order to achieve the research goals, qualitative research approach was chosen. Nine semi-structured interviews with nursery school teachers were conducted which, together with other seventeen written assignments, created the source material for data analysis. The results revealed that the nursery school teachers perceive the concept of joint custody as beneficial, but also hardly applicable by parents who underwent a divorce whilst maintaining the mutual conflict. The cooperation with parents is perceived by teachers as a burden due to the issues of duplicating the process of providing information to both parents, failing communication with other school which the child attends, but also emotional stress should they be called upon to make a professional assessment.

Literatura/References:

- Bauserman, R. (2002). *Child adjustment in joint-custody versus sole-custody arrangements*. Journal of Family Psychology, 16(1), 91–102.
- Novák, T. (2013). *Střídavá péče o dítě*. Praha: Portál.
- Trávníček, M. (2015). *Střídavé péče*. Praha: C. H. Beck.